

Org.nr. 927 076 918

KONG CHRISTIAN DEN FEMTIS FORENING

Rapport om VG og Faktisk.no sin Shada-dekning

Retorikk, projisering og svikt i pressens samfunnsoppdrag

KC-analyse | Utarbeidet som kritisk og rettssikkerhetsorientert vurdering

5. juni 2026

Forfatter: Dag Runar Faugstadmo (adm.dir KC)

Hovedkonklusjon: En faktasjekk av enkeltpåstander er ikke en fullstendig etterforskning. Dersom politiet og redaktørstyrte medier i noen saker kan tolke tvetydige funn som indikasjoner på prostitusjon og menneskehandel, må Shadas egne varsler og kontekstuelle faresignaler vurderes med tilsvarende alvor. Sannheten tåler ny, uavhengig gjennomgang.

Merk: Rapporten konkluderer ikke med drap, menneskehandel eller individuell skyld. Den analyserer metode, retorikk, kildebruk og rettssikkerhetsmessige svakheter i den offentlige fremstillingen.

1. Sammendrag

VG og Faktisk.no har gjennomgått Shada-saken med mål om å ettergå alvorlige påstander om utnyttelse, drap og myndighetssvikt. Det er både legitimt og nødvendig at feilaktige påstander korrigeres, særlig når saken gjelder et dødt barn og pårørende som utsettes for belastning.

KC vurderer likevel dekningen som metodisk svak på ett sentralt punkt: Redaksjonene beveger seg fra å korrigere enkeltpåstander til å gi inntrykk av at den endelige sannheten dermed er etablert. Dette er en logisk feilslutning. En faktasjekk er ikke en fullstendig etterforskning, og en journalistisk gjennomgang kan ikke erstatte en uavhengig gransking av et dødsfall i offentlig omsorg.

Rapporten peker særlig på fire svakheter:

- VG og Faktisk.no blander sammen feil hos enkelte kritikere med manglende grunnlag for ny gjennomgang.
- Politiets vurderinger gis en asymmetrisk autoritet: De brukes tungt når de avviser kritikerne, men underkastes svakere kritikk når politiets egen metodikk fremstår inkonsekvent.
- Redaksjonene kritiserer andre for å bygge narrativer på selektive funn, men benytter selv en narrativ ramme der varslere og rettighetsforkjempere i stor grad fremstilles som problemet.
- Varslere og systemkritikere diskrediteres gjennom bakgrunn, konflikter og sterke formuleringer, selv om slike erfaringer ofte er typiske for mennesker som har møtt frykttkultur, maktmisbruk og gjengjeldelse.

KCs standpunkt er avgrenset: Shada-saken bør gjennomgås på nytt av en uavhengig instans. Det er ikke fordi en alternativ teori er bevist, men fordi ingen sannhet bør være endelig før saken er fullstendig, rettferdig og uavhengig undersøkt.

2. Mandat og avgrensning

Denne rapporten er utarbeidet som en kritisk analyse av VGs spesialreportasje, Faktisk.no sin faktasjekk og den offentlige retorikken rundt varslere, rettighetsforkjempere og kritikere av myndighetenes håndtering av Shada-saken.

Rapporten vurderer ikke skyldspørsmål og fastslår ikke dødsårsak. Den tar heller ikke stilling til om bestemte navngitte personer har begått straffbare handlinger. Hensikten er å analysere hvordan informasjon, kilder og usikkerhet behandles i offentligheten.

Arbeidshypotesen er rettssikkerhetsorientert: Når et barn dør i offentlig omsorg, og når saken senere preges av mistillit, motstridende forklaringer, mediekritikk og påstander om systemsvikt, må terskelen for uavhengig gjennomgang være lavere enn terskelen for å avfeie kritikerne.

3. Rolleavklaring: KC som interessebasert samfunnsaktør

Rapporten bør derfor leses som en kritisk analyse fra et rettssikkerhets- og varslerperspektiv, ikke som en nøytral nyhetsartikkel. Det svekker ikke rapportens verdi. Det gjør premissene tydelige.

KC legger derfor til grunn at kritikk, motkritikk og alternative analyser er en avgjørende del av et åpent demokrati. Dette gjelder også når kritikken retter seg mot medier, politi, barnevern, domstoler eller andre samfunnsinstitusjoner som normalt nyter høy tillit. Tillit skal ikke kreves. Den må fortjenes gjennom åpenhet, saklighet og evne til selvkritikk.

En debatt uten ulike tilnærminger er ikke en reell debatt. Den blir fort en bekreftelse av eksisterende maktforhold. Uten motforestillinger blir også gode løsninger svakere, senere eller helt fraværende.

Ytringsfriheten har liten verdi dersom bare institusjonelle aktører får definere hvilke spørsmål som er legitime. Et samfunn som ønsker reell rettssikkerhet, trenger også stemmer som utfordrer, korrigerer, problematiserer og stiller ubehagelige spørsmål.

KC gjør ikke krav på å erstatte domstoler, politi, presse eller offentlige granskinger. Formålet er å bidra med kritiske betraktninger, stille spørsmål ved etablerte narrativer, synliggjøre mulige svakheter i kildebruk og retorikk, og peke på behovet for åpenhet, etterprøvbarehet og uavhengig kontroll.

Ingen offentlig debatt blir bedre av at bare én type aktør gis definisjonsmakt. Redaktørstyrte medier, myndigheter, forskere, varslere, rettighetsforkjempere, pårørende, berørte borgere og interesseorganisasjoner vil alle se ulike sider av samme sak. Deres perspektiver kan være farget av erfaring, posisjon, rolle og tilgang til informasjon. Det avgjørende er derfor ikke om en aktør har et ståsted, men om ståstedet er åpent, etterprøvbart og redelig fremstilt.

Dette er ikke en svakhet ved analysen. Tvert imot er det en nødvendig del av et fungerende informasjonssamfunn.

Kong Christian den Femtis Forening er en interessebasert samfunnsaktør. Det betyr at foreningens analyser, vurderinger og prioriteringer naturlig vil være preget av erfaringer med rettssikkerhet, varsling, maktmisbruk, offentlig myndighetsutøvelse og tilgang til opplysninger fra personer som selv har opplevd systemsvikt.

4. Kildemateriale

Rapporten bygger på følgende kilder og kildetyper:

- VGs seksdelte spesialreportasje om Shada publisert i 2026.
- Faktisk.nos artikler og faktasjekker om Shada-saken, herunder omtalen av påstander om drap, utnyttelse og feilinformasjon.
- Nettavisen/Romerikes Blad sin artikkel om politiets etterforskning av et mulig prostitusjons- og menneskehandelsnettverk, der politiet fremhever faresignaler som utleieforhold, rotasjon, kundekontakt og funn i leilighet.

- Et FBI-intake dokument fra 2020 knyttet til Epstein og påstander om menneskehandel. Dokumentet brukes ikke som bevis for skyld, men som eksempel på et registrert tips som krever metodisk avklaring dersom det trekkes inn i offentlig debatt.
- Generelle presseetiske og rettssikkerhetsmessige prinsipper: kildekritikk, kontradiksjon, bevisbyrde, presisjonsnivå og pressens kontrollfunksjon.

Kildekritisk presisering: Et tips, et avisoppslag, en politivurdering eller en faktasjekk er ikke det samme som en dom. Alle slike kilder må vurderes etter hvilken type informasjon de faktisk dokumenterer.

Faksimilene er lagt inn fortløpende der de fungerer som eksempler i analysen. De er dokumentasjonsutdrag, ikke fullstendige gjengivelser av kildene og ikke selvstendige bevis for skyld eller dødsårsak.

5. Metodisk hovedfeil: Fra korrigerende av feil til etablering av sannhet

VG og Faktisk.no har rett når de slår fast at konkrete påstander må ettergås. Dersom noen har hevdet at AMK aldri ble kontaktet, at dødsattesten er falsk, eller at bestemte tekniske funn beviser drap, er det legitimt å kontrollere dette.

Problemet oppstår når korrigerende av slike enkeltpåstander brukes som retorisk bro til en bredere konklusjon: at kritikken som sådan er diskreditert, og at politiets opprinnelige konklusjon dermed står styrket som endelig sannhet.

Dette er en klassisk bevismessig feilslutning. At A, B og C er feil, betyr ikke at D, E og F er undersøkt. At enkelte kritikere har tolket for sterkt, betyr ikke at saken er tilstrekkelig opplyst. Og at en alternativ teori ikke er bevist, betyr ikke at myndighetenes teori er bevist.

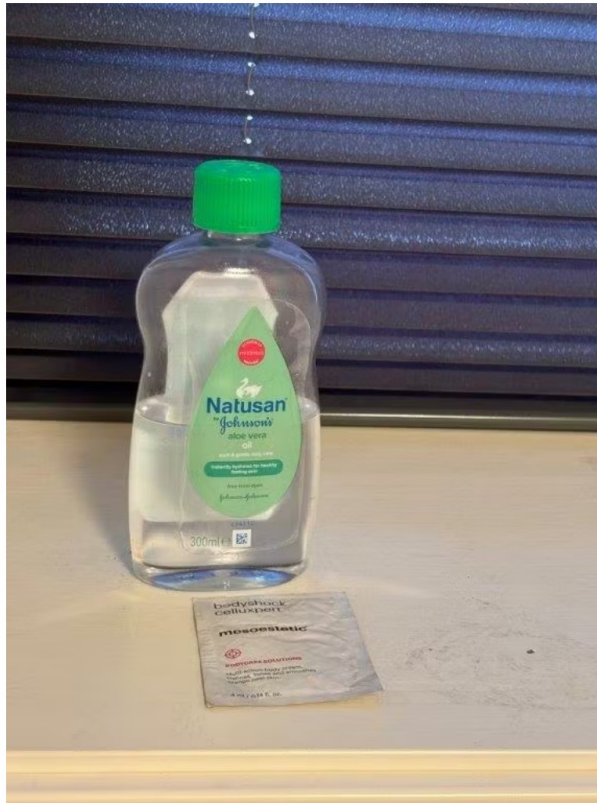
6. Politiets selektive tolkningsrom: Babyolje, våtserviett og Shadas egne forklaringer

Et sentralt punkt i KC sin analyse er den inkonsekvente måten politiets vurderinger fremstår på når ulike saker sammenlignes.

I Shada-saken synes ikke politiet å ha vurdert blant annet dyr sminke, kalkulator, Shadas egne påstander om seksuelle overgrep og øvrige mulige faresignaler som tilstrekkelig grunnlag for en bredere etterforskning av mulig utnyttelse eller menneskehandel. Det kan finnes forklaringer på dette, men de må i så fall fremlegges og vurderes kritisk. Blind tillit til konklusjonen er ikke nok.

I Nettavisen/Romerikes Blad sin artikkel om et mulig prostitusjonsnettverk legger politiet på sin side vekt på en rekke indikatorer: mange ulike personer som betaler husleie, høy trafikk til leiligheter, kvinner som roteres mellom byer, operatører som styrer kundekontakt, trusler, press og funn i leilighet. Artikkelen viser også et bilde der en flaske Natusan babyolje med aloe vera og en våtserviett omtales i bildeteksten som glidemiddel og våtservietter.

Faksimile: Nettavisen/Romerikes Blad - babyolje og våtserviett i seksuell tolkningsramme

GLIDEMIDDEL: I en leilighet fant politiet glidemiddel og våtservietter. Foto: Politiet

Sikkerheten til kvinnene ignoreres totalt, ifølge politiet.

– Kvinnene rår ikke over hvilke tjenester de skal selge før kunden står på døren. Selv om de trygler om å slippe å ta

Utdraget viser hvordan et bilde av Natusan babyolje med aloe vera og en våtserviett presenteres under bildeteksten «glidemiddel og våtservietter». Rapportens poeng er ikke å avvise politiets sak, men å vise at tvetydige hverdagsprodukter i én kontekst gis seksuell bevisverdi.

Dette gir en metodisk spenning. Babyolje med aloe vera er ikke nødvendigvis glidemiddel. En liten våtserviett med alkohol, av typen som kan forekomme på fly, tog eller ved enkel servering, er normalt heller ikke egnet som intimprodukt. Likevel gis funnene en seksuell kontekst i artikkelens visuelle og språklige presentasjon.

Poenget er ikke at politiet nødvendigvis tar feil i Nettavisen-saken. Poenget er at politiet og pressen i noen saker gir tvetydige hverdagsgjenstander bevismessig eller retorisk betydning, mens sterkere og mer direkte opplysninger i andre saker ikke ser ut til å utløse tilsvarende undersøkelsesvilje.

7. Selvmotsigelsen i den offentlige varslingslogikken

Nettavisen-artikkelen viser at politiet ønsker tips fra utleiery og naboer dersom det er mistanke om at leiligheter brukes til prostitusjon eller menneskehandel. Politiet beskriver konkrete faresignaler og understreker at slik aktivitet kan skjule menneskehandel.

Faksimile: Nettavisen/Romerikes Blad - «alarmklokkene» og utleieindikatorer

Les også

Siste: Åtte pågrepet etter massiv aksjon mot sex-nettverk

På vakt

Politiet ber nå personer som leier ut eiendom om å være på vakt og melde ifra om de mistenker at det foregår seksalg i leiligheter eller hus de leier ut.

I Lillestrøm har politiet avdekket at nettverket skal ha leid en leilighet helt siden sommeren 2023.

En ting med leien har vakt politiet oppmerksomhet.

– Det vi har sett er at det er mange ulike personer som har betalt månedsleien for leiligheten, ikke bare personen som står på leiekontrakten. Hvis det er mange forskjellige som betaler, da burde alarmklokkene ringe, sier politiadvokat Jeanette Svendsen.

– Man bør også undersøke om den som har leid leiligheten, faktisk er den som bor der. En annen ting er om det er høy trafikkstrøm av mennesker inn til leiligheten til alle døgnets tider, fortsetter hun.

Jeanette Svendsen
Politadvokat

←

Utdraget viser politiets oppfordring om å varsle ved indikasjoner som flere betalere, uklar faktisk beboer og høy trafikk. Dette underbygger rapportens skille mellom påstand som konklusjon og mistanke som grunnlag for undersøkelse.

Dette er i utgangspunktet riktig og viktig. Samfunnet bør reagere på tegn til utnyttelse, særlig når sårbare kvinner eller barn kan være involvert.

Men da må samme logikk gjelde når varslere og rettighetsforkjempere reagerer på mulige faresignaler i en sak som involverer offentlig omsorg, barnevern, politi, institusjon og dødsfall. Samfunnet kan ikke først be borgere varsle ved mistanke, og deretter stemple dem som konspirasjonsteoretikere når mistanken retter seg mot maktstrukturer.

Det ansvarlige skillet går ikke mellom tillit og mistillit. Det går mellom dokumentert påstand, begrunnet mistanke, spekulasjon og konklusjon. Kritikerne skal ikke få konkludere uten bevis. Men staten og pressen skal heller ikke få lukke saken uten full kontroll.

Faksimile: Nettavisen/Romerikes Blad - risiko, voldtekt og ran

imot ruspåvirkede menn, eller ber om en kort pause, får de bare til svar at «her må vi tjene penger», forteller Svendsen.

Og legger til:

– Dette utsetter kvinnene for massiv fare. Vi vet at flere av disse kvinnene har blitt utsatt for både voldtekt og ran av kunder.

Klar beskjed

Nettverket antas å ha omsatt for flere millioner kroner. Kundene betaler kontant, gjennom Vipps eller andre tjenester.

For å få kontanter ut av Norge og til Mexico, mener politiet at det brukes utenlandske banktjenester, men at gruppen også bruker digitale gavekort.

– De færreste av disse kvinnene forlater hjemlandet fordi de ønsker å selge sex i et land hvor de verken kan språket eller kjenner noen. Kjøper du sex, finansierer du dette og bidrar til å gjøre det attraktivt for bakmenn å utnytte sårbare kvinner, sier hun.

Silje Heitmann er leder i organisasjonen Rosa, som er et nasjonalt hjelpetiltak og kompetansesenter mot menneskehandel.

Utdraget viser politiets beskrivelser av fare, voldtekt og ran i miljøer med prostitusjon og mulig menneskehandel. Det illustrerer hvorfor bekymringer om seksuell utnyttelse må undersøkes presist, ikke avfeies samlet.

8. Projisering: Når mediene gjør det de anklager andre for

VG og Faktisk.no kritiserer alternative medier og aktivister for å plukke ut funn, tolke dem inn i et narrativ og trekke bastante konklusjoner på svakt grunnlag. Denne kritikken kan være berettiget i konkrete tilfeller.

Samtidig gjør redaksjonene noe lignende når de bygger en egen fortelling der kritikerne i hovedsak blir problemet. Feil hos enkeltpersoner, sterke formuleringer, pressekonferanser, alternative plattformer og deling av belastende bilder brukes til å ramme inn hele rettssikkerhetskravet som suspekt.

Dette er projisering i offentlig retorikk: Man tillegger motparten en metode - narrativbygging, selektiv kildebruk og forhåndskonklusjon - samtidig som man selv benytter elementer av samme metode.

En rettferdig fremstilling måtte holdt to tanker samtidig: Det kan være feil og skadevirkninger i aktivistenes formidling, samtidig som saken fortsatt kan ha reelle svakheter som krever ny uavhengig gjennomgang.

9. Fremstilling av varslere og rettighetsforkjempere

Et gjennomgående problem i dekingen er at kritikere fremstilles gjennom sin bakgrunn, sine konflikter, sine feil og sine sterke formuleringer. Det kan være relevant å vurdere kilders motiv og troverdighet, men det kan også bli et retorisk virkemiddel for å svekke budskapet uten å undersøke de underliggende forholdene tilstrekkelig.

Varslere har nesten alltid en bakgrunn. De varsler fordi de har erfart urett, systemsvikt, fryktkultur, maktmisbruk eller gjengjeldelse. Det gjør dem ikke automatisk objektive, men det gjør dem heller ikke automatisk upålitelige.

KC mener varslere og rettighetsforkjempere bør vurderes etter dokumentasjon, presisjon og etterprøvbarehet - ikke etter om de passer inn i en redaksjonell normalitetsforventning. Samfunnets sterkeste verdibeskyttere er ofte ikke de mest komfortable kildene. De er ofte de som har betalt en personlig pris for å si fra.

10. Omtalte kritikere: balansert vurdering på godt og vondt

En objektiv analyse må ikke romantisere kritikere, men heller ikke demonisere dem. Det avgjørende er ikke om en kritiker har konfliktbakgrunn, sterke meninger eller tidligere feil. Det avgjørende er om vedkommende fremmer etterprøvbare opplysninger, skiller mellom mistanke og konklusjon, og tar ansvar for egen formidling.

VG og Faktisk.no omtaler blant annet lege Rodgeir Vinsrygg, advokat Arvid Sjødin, psykologspesialist og podkaster Silje Schevig, samt andre personer og miljøer som har gitt plattform til påstander om Shada-saken. En balansert vurdering må skille mellom rolle, motiv, metode og skadevirkning.

10.1 Rodgeir Vinsrygg

Vinsrygg fremstår i dekingen som en sentral pådriver for påstandene om at Shada ble drept og utnyttet. VG og Faktisk.no fremholder at flere av hans konkrete bevispåstander ikke stemmer, og at sensitive opplysninger og bilder av Shadas døde kropp er spredt. Dersom dette er korrekt, er det alvorlig: Den som fremsetter de mest inngripende anklagene, må tåle de strengeste kravene til presisjon, kildekontroll og hensyn til pårørende.

Samtidig må Vinsryggs rolle vurderes prinsipielt: At en person fremmer feilaktige eller ufullstendige påstander, eliminerer ikke nødvendigvis alle underliggende spørsmål ved saken. Feil i én dokumentasjonslinje kan svekke aktørens troverdighet, men er ikke et bevis for at myndighetenes samlede håndtering var forsvarlig.

10.2 Silje Schevig

Schevig omtales som psykologspesialist og podkaster som ga plattform til Vinsryggs fortelling. Faktisk.no gjengir at hun opprinnelig trodde på fortellingen, men også at hun senere åpnet for at Shada kan ha tatt sitt eget liv og uttrykte unnskyldning overfor brødrene for belastningen. Dette er relevant fordi det viser både en svakhet og en styrke: svakheten ligger i å publisere alvorlige påstander uten tilstrekkelig kontroll; styrken ligger i evnen til å korrigere seg når nytt materiale presenteres.

Det er likevel metodisk viktig at Schevigs eventuelle feil ikke brukes til å avvise det prinsipielle spørsmålet hun fortsatt kan reise: om dødsfallet til et barn i offentlig omsorg bør gjennomgås på nytt.

10.3 Arvid Sjødin

Sjødin omtales i VG som advokat som ble intervjuet om saken og som aktør som har berørt Shada-spørsmålet i offentligheten. For en advokat eller annen rettslig aktør gjelder et særlig ansvar for presisjon, kontradiksjon og bevismessig nøkternhet. Samtidig har advokater og rettighetsforkjempere en legitim rolle i å reise spørsmål som myndighetene ikke ønsker å ta i.

Det avgjørende er derfor ikke om Sjødin eller andre har stilt ubehagelige spørsmål, men om påstandene formidles med riktig presisjonsnivå. Å stille spørsmål ved en etterforskning er legitimt. Å presentere ubekreftede skyldkonklusjoner som faktum er noe annet.

10.4 Andre profiler, alternative medier og fagpersoner

Faktisk.no omtaler også personer og miljøer som Steigan.no, Jørgen Chr. Thorkildsen, Gunnar Grinde, Håkon Kordahl og Rune Fardal som del av sprednings- og plattformbildet. En ryddig vurdering må erkjenne at alternative medier og aktivismiljøer kan ha lavere redaksjonell terskel, sterkere mistillit til staten og svakere kvalitetssikring. Det øker risikoen for feil, overdrivelse og personbelastende påstander.

Men redaktørstyrte medier kan ikke bruke dette som frikort til å unnlate selvkritikk. Alternative miljøers feil kan forklare hvorfor skade skjer i offentligheten, men ikke frita VG, Faktisk.no, politi eller myndigheter fra å undersøke egne blindsoner.

10.5 Marius Reikerås og EMD/barnevern-sporet

En balansert vurdering av omtalte kritikere bør også ha plass til Marius Reikerås. Han er en omstridt menneskerettighetsjurist og tidligere advokat, men også en aktør som i barnevernfeltet har hatt en reell og dokumenterbar rolle i saker der Norge er blitt felt internasjonalt.

Aftenposten omtalte ham i 2019 som morens representant i Strand Lobben-saken etter EMD-dommen, og siterte ham på at dommen var historisk og betydningsfull også for andre i lignende situasjoner. Regjeringsadvokaten presiserte samtidig at dommen ikke i seg selv opphevet det nasjonale adopsjonsvedtaket. Denne kontrasten er viktig: Reikerås kan ha bidratt til å løfte en sak frem til internasjonal menneskerettslig fellelse av Norge, uten at hans videre rettslige og politiske konklusjoner nødvendigvis følger automatisk av dommen.

EMD har senere selv oppsummert flere norske barnevernssaker og konstatert krenkelser av retten til respekt for privatliv og familieliv i flere saker om barn tatt under offentlig omsorg. Norges institusjon for menneskerettigheter har også pekt på at EMDs fellelser viser en gjentakende og sentral menneskerettslig utfordring i norsk barnevern, særlig knyttet til gjenforeningsmål, kontaktrestriksjoner, adopsjon og oppdatert beslutningsgrunnlag.

Dette gjør det for enkelt å avfeie Reikerås og lignende profiler bare ved å peke på kontroverser, sterke formuleringer eller tidligere konflikter. Samtidig er det like feil å gjøre hans rolle i EMD-saker til et generelt sannhetsstempel. Dagbladet har tidligere omtalt Reikerås som omstridt og beskrevet konflikter rundt ham. Slike opplysninger kan være relevante for vurderingen av presisjon, rolleforståelse og tillit, men de kan ikke brukes til å viske ut at norske myndigheter faktisk er felt i flere barnevernssaker.

KC mener dette illustrerer kjernen i rapportens kritikk: Personkritikk kan være legitim, men den må ikke erstatte sakskritikk. Når en kritiker både har dokumenterte bidrag til å synliggjøre menneskerettsbrudd og samtidig bærer med seg kontroverser, krever offentligheten en mer moden analyse enn enten heltedyrking eller karakterdrap. Spørsmålet er ikke om Reikerås, Vinsrygg, Schevig eller andre er feilfrie. Spørsmålet er om redaktørstyrte medier evner å skille mellom personens svakheter og de systemfeilene vedkommende peker på.

11. Hvem er mest uskikket - og hvem har størst skadepotensiale?

KC mener spørsmålet bør stilles åpent og prinsipielt: Hvem kan anses mest uskikket i en sak som dette - aktivister som fremmer for bastante påstander, eller redaktørstyrte medier og myndigheter som kan sementere en mangelfull sannhet? Svaret er ikke entydig. Ulike aktører har ulike roller, ulike plikter og ulikt skadepotensiale.

En aktivist eller podkaster kan påføre betydelig skade dersom vedkommende sprer feilaktige påstander, sensitive bilder eller udokumenterte skyldanklager. Slik skade rammer særlig pårørende, navngitte personer og den generelle tilliten til seriøs systemkritikk.

Men redaktørstyrte medier, politi og myndigheter har et større institusjonelt skadepotensiale. De har definisjonsmakt, troverdighetskapi tal, adgang til kilder, mulighet til å prege politiske beslutninger og kapasitet til å avgjøre hvilke mennesker som blir oppfattet som legitime eller illegitime i offentligheten. Dersom slike aktører projiserer egne metodesvakheter over på kritikere, kan resultatet bli mer alvorlig enn feil fra enkeltaktivister: En hel samfunnsdebatt kan låses, og reelle varslere kan skremmes til taushet.

Det betyr ikke at aktivister fritas for ansvar. Tvert imot: Den som kritiserer makt, må selv tåle krav til dokumentasjon og presisjon. Men en grunnleggende forskjell består: Aktivister står ofte personlig til ansvar med navn, rykte, yrke og privat belastning. Store redaksjoner og myndigheter kan i større grad skjule seg bak institusjonell autoritet, redaksjonell linje, taushetsplikt eller prosess.

Det mest rettferdige spørsmålet er derfor ikke hvem som er «verst», men hvem som har størst plikt til å unngå skade. Jo større definisjonsmakt, desto høyere krav til selvkritikk, metode og ansvar.

12. Ansvar for egen adferd fremfor kritikk av andres

VG og Faktisk.no kritiserer andre for manglende kildekritikk, selektiv bevisbruk og forhåndskonklusjoner. KC mener denne kritikken bare er troverdig dersom redaksjonene samtidig vurderer sin egen metode med samme strenghet.

Når pressen kritiserer andre for å tolke funn inn i en fortelling, må den unngå å gjøre det samme med kritikernes bakgrunn. Når pressen kritiserer andre for å skade pårørende, må den også vurdere om egen

vinkling utsetter varslere, rettighetsforkjempere og fagpersoner for en urimelig offentlig delegitimering. Når pressen kritiserer andre for å mangle bevis, må den tydelig skille mellom det som faktisk er bevist og det som bare er støttet av myndighetenes opprinnelige vurdering.

Det er ikke nok at mediene peker på feil hos andre. De må også vise hva de selv har gjort for å unngå de samme feilene. Uten slik selvkritikk blir faktasjekk et maktmiddel mer enn et sannhetssøkende verktøy.

13. Parallellen til VGs og Faktisk.no sin samfunnsoppdragsvikt

VG og Faktisk.no har utvilsomt en legitim oppgave i å korrigere feilinformasjon. Men samfunnsoppdraget er bredere enn å avsløre feil hos kritikere. Det handler også om å kontrollere stat og institusjoner, beskytte varslere, avdekke systemsvikt og sørge for at offentligheten får se usikkerhet, motstrid og kontekst.

Når redaksjonene i hovedsak gjør kritikerne til sakens problem, oppstår en alvorlig skjevhet. Myndighetenes svikt blir bakgrunn; kritikernes feil blir hovedfortelling. Det kan være presseetisk forståelig dersom formålet er å beskytte pårørende mot falske drapspåstander, men det er samfunnsmessig utilstrekkelig dersom resultatet blir at spørsmålet om ny uavhengig gjennomgang svekkes.

KC mener derfor at VGs og Faktisk.no sin egen metode bør vurderes etter samme målestokk som kritikerne: Har de skilt klart mellom bevis, indikasjon og konklusjon? Har de undersøkt egne premisser? Har de gitt rimelig kontradiksjon? Har de vurdert sin egen skadevirkning? Har de kontrollert myndighetene like hardt som de kontrollerer aktivistene?

Dersom svaret er nei på flere av disse spørsmålene, har ikke redaksjonene bare avdekket feilinformasjon. De har også demonstrert hvor lett redaktørstyrte medier kan bli del av den samme mekanismen de kritiserer: ensidig narrativbygging, sosial stempling og utilstrekkelig selvkritikk.

14. Pressens samfunnsoppdrag

Pressens samfunnsoppdrag er ikke å forsvare myndighetenes konklusjoner. Det er å kontrollere makt. Dette gjelder særlig når saken berører barn, barnevern, politi, private velferdsaktører, helseopplysninger, dødsfall og påstander om utnyttelse.

En redaktørstyrt presse har en legitim og nødvendig rolle i å korrigere feilinformasjon. Men den samme pressen må være varsom med å bli et instrument for narrativ kontroll, der statens versjon behandles som utgangspunktet og kritikernes versjon som avviket.

En fri presse bør stille samme krav til alle parter: Hva er dokumentert? Hva er tolkning? Hva er mulig alternativ forklaring? Hvilke bevis er utelatt? Hvilken kontradiksjon er gitt? Hvilke interesser kan være berørt?

15. FBI-tipset og politiske/økonomiske spor: Hva kan og kan ikke utledes

Det foreligger et FBI-intake dokument fra 2020 som viser at et tips ble registrert knyttet til Epstein og påstander om menneskehandel. Dokumentet inneholder alvorlige påstander og nevner flere norske og internasjonale navn.

Faksimile: FBI intake 2020 - registrert tips om Epstein og menneskehandel

FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION	
Intake	
Date:	11/02/2020
Case ID #:	50D-NY-3027571 (U) EPSTEIN, JEFFREY; CHILD SEX TRAFFICKING
Drafted By:	[REDACTED]
Date/Time Received:	11/02/2020 05:58 AM EST
Details:	
On 11/02/2020 at 5:58 AM Eastern Time, [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], date of birth 03/05/1988, email address [REDACTED], international cellular telephone number + [REDACTED], residential address [REDACTED] Stavanger, Norway 04010, internet protocol (IP) address [REDACTED], which resolves to Stavanger, Rogaland, Norway, submitted an online tip at tips.fbi.gov regarding Human Trafficking involving Jeffrey Epstein.	
Date Submitted:	11/02/2020 05:58:41 AM ET
Transaction Number:	F1F04018-40CB-45CE-A08A-CC97021E3E10
Threat To Life:	False
Submitted Text:	I have suffered massive humantrafficking. It started as a young child. I was sold to russia. I have been molested by lawyers, judges, royalties, politicians and presidents, policemen and others. I was sold to Jeffrey Epstein several times. My family and relatives recieved money for me. I have been molested and raped several years. They made porn of me. They made me a sexslave in every nation. They tried to kill my brain. The royalties in Norway, Gunnhild Stordalen, Petter Stordalen, Kjell Inge Røkke, [REDACTED], Jens Stoltenberg, Jonas Gahr Støre, Stian and others tried to put me into coma and they wanted to make me disabled. I was a billionaire and people stole this fortune and tried to disqualify me. There is no help to get, I need help. I have been involved with Joe Biden and Hillary Clinton.
UNCLASSIFIED	
EFTA00020520	

Utdraget viser at FBI registrerte et tips knyttet til «EPSTEIN, JEFFREY; CHILD SEX TRAFFICKING». Rapporten bruker dette som dokumentasjon på at et tips eksisterer, ikke som bevis for at påstandene i tipset er riktige.

Faksimile: FBI intake 2020 - tipsskjemaets opplysninger og begrensninger

Re: 50D-NY-3027571, 11/02/2020

Violation: Human Trafficking

Violation Questions

Please provide details about the specific location where the victim is being held.: no specific location

How do you know the victim?: I am the victim.

Who has control of the victim's identification and travel documents?: victim

Complainant Information

First Name: [REDACTED]

Middle Name:

Last Name: [REDACTED]

Age:

DOB: [REDACTED]

Additional Info:

Type: Cell

Phone: + [REDACTED]

Extension: + [REDACTED]

Account: [REDACTED]

Type: Residential

Address: [REDACTED]

City: Stavanger

Zip: 04010

Country: Norway

Trafficker Information

First Name:

Middle Name:

Last Name:

Age:

DOB:

Additional Info: They sterilised me.

I once gave birth to a child and I wake up from coma because of the birth.

How is Contact Known: some of the traffickers are relatives and family

UNCLASSIFIED

2

EFTA00020521

Utdraget viser at innsender oppgir seg selv som offer og at det ikke oppgis spesifikk lokasjon. Dette illustrerer hvorfor tips må behandles metodisk og verifiseres, ikke automatisk avvises eller bekrefte.

Faksimile: FBI intake 2020 - tekniske registreringsopplysninger

Re: 50D-NY-3027571, 11/02/2020

members, Odd Gunnar bjørstad. Jorunn Jaunsen.
Einar Ossletten, Ove Arnt Breen. Arnt Ossletten. Bjørn Ossletten. Roger
Ossletten.
Rose Ossletten. Sigurd ossletten. Aud Ossletten.
Type: Other
Address:
City:
Zip:

Remote IP: [REDACTED]
Remote Host: api.fbi.gov
Http Referrer: <https://www.fbi.gov/tips>
User Browser: [REDACTED]

Latitude: [REDACTED]
Longitude: [REDACTED]
Country: NO
Region: Rogaland
City: Stavanger
Postal Code:
Timezone: 01:00

◆◆

UNCLASSIFIED
3

EFTA00020522

Utdraget viser tekniske registreringsopplysninger, blant annet referrer til FBI tips-side og geografisk registrering i Norge. Relevansen er dokumentasjonsstatus: registrert tips, ikke dom eller bekreftet faktum.

KC understreker at dette ikke beviser skyld. Et tips til FBI er ikke en dom, ikke en etterforskningskonklusjon og ikke et bevis på at de navngitte forholdene er sanne. Det ville være uforsvarlig å bruke dokumentet som grunnlag for å konkludere med individuell skyld.

Samtidig er det metodisk feil å behandle slike opplysninger som irrelevante bare fordi de fremstår dramatiske, ubehagelige eller vanskelig etterprøvbare. Dersom opplysninger trekkes inn i debatten, må spørsmålet være: Ble de undersøkt? Av hvem? På hvilket grunnlag ble de avvist eller lagt bort? Finnes det sammenfall med andre opplysninger, eller klare motbevis?

Det samme gjelder politiske og økonomiske bindinger til private velferdsaktører. Slike bindinger beviser ikke skyld. Men de kan gjøre habilitet, tillit, transparens og uavhengighet relevante temaer i en sak hvor et barn døde i offentlig omsorg.

16. Analyse: Bevis, mistanke og konklusjon må holdes adskilt

En presis offentlig samtale må skille mellom fire nivåer:

1. Dokumentert faktum: Opplysninger som kan kontrolleres direkte.
2. Indikasjon: Opplysninger som kan peke i en retning, men som også kan ha alternative forklaringer.
3. Begrunnet mistanke: Flere indikasjoner som samlet gir grunn til videre undersøkelse.
4. Konklusjon: En fastslått forklaring som krever høyere bevismessig grunnlag.

VG og Faktisk.no har rett i å kritisere når indikasjoner fremstilles som konklusjoner. Men den samme standarden må også gjelde politiet og redaksjonene selv. Tvetydige funn kan ikke gis seksuell betydning i én sak og avvises som irrelevante i en annen uten at forskjellen forklares.

KC mener Shada-saken minst befinner seg på nivået begrunnet behov for uavhengig gjennomgang. Det er ikke det samme som å fastslå drap eller menneskehandel. Det er å si at saken ikke bør lukkes gjennom en redaksjonell faktasjekk av utvalgte påstander.

17. Matriser over metodiske svakheter

Tema	VG/Faktisk.no sin styrke	Svakhet / brist	KC-vurdering
Korrigerer av feil	Ettergår konkrete påstander og dokumenterer feil.	Gir inntrykk av at feil hos kritikere også avgjør hele sakens sannhet.	Korrigerer er nødvendig, men ikke tilstrekkelig for full oppklaring.
Politiets vurderinger	Bruker etterforskningsmateriale og ekspertuttalelser.	Politiets premisser blir ikke alltid kritisk undersøkt som mulig del av problemet.	Politiet kan være kilde, men også kontrollobjekt.
Varslere	Undersøker hvem som sprer alvorlige påstander.	Bakgrunn og konflikter kan brukes diskrediterende.	Varslere må vurderes etter dokumentasjon, ikke sosial normalitet.
Retorikk	Advarer mot feilinformasjon og skade for pårørende.	Kan skape falsk motsetning mellom hensyn til pårørende og krav om ny gransking.	Begge hensyn kan ivaretas samtidig.
Tvetydige funn	Kritiserer overtolkning av indisier.	Aksepterer i andre sammenhenger at politiet tolker tvetydige funn som seksuelt relevante.	Samme beviskrav må gjelde alle saker.

18. Anbefalinger

18.1 Til VG og Faktisk.no

- Skille tydeligere mellom faktasjekk av enkeltpåstander og full oppklaring av hele saken.
- Vurdere politiets egne premisser og mulige blindsoner med samme kritiske metode som brukes mot kritikere.
- Unngå retorikk som gjør alle krav om ny gjennomgang til konspirasjonstenkning.
- Gi varslere og rettighetsforkjempere en mer rettferdig kontekst: erfaring med maktmisbruk kan være relevant innsikt, ikke bare mulig bias.
- Synliggjøre usikkerhet, manglende innsyn og alternative forklaringer der saken ikke er endelig avklart.

18.2 Til myndigheter og kontrollorganer

- Vurdere ny, uavhengig gjennomgang av Shada-saken, avgrenset fra aktivisters konklusjoner og myndighetenes opprinnelige konklusjon.
- Sikre at eventuelle varsler om seksuelle overgrep, utnyttelse eller menneskehandel vurderes med dokumentert metode.
- Gjøre det klart hvilke opplysninger som faktisk er undersøkt, hvilke som er avvist, og hvorfor.
- Vurdere habilitet, institusjonsansvar og eventuelle økonomiske/interessebaserte bindinger der tilliten er svekket.

18.3 Til kritikere og rettighetsforkjempere

- Skille tydelig mellom mistanke, indikasjon og konklusjon.
- Unngå bastante skyldpåstander uten etterprøvbart bevisgrunnlag.
- Kreve ny gransking fremfor å presentere alternative forklaringer som etablert sannhet.
- Beskytte pårørende mot unødvendig eksponering og belastende bildebruk.
- Dokumentere påstander med sporbarhet, dato, kilde og usikkerhetsmarkering.

19. Konklusjon

VG og Faktisk.no har gjort et arbeid som på enkelte punkter kan bidra til å korrigere feilinformasjon. Det er positivt. Men dekningen svikter når den antyder at korrigerende enkeltpåstander er tilstrekkelig til å lukke et dødsfall i offentlig omsorg som har skapt betydelig mistillit.

KC mener den mest rettssikre konklusjonen er at ingen av sidene bør få eie sannheten alene. Kritikerne kan ikke fastslå drap uten bevis. Politiet kan ikke skjermes fra kritisk kontroll fordi noen kritikere har tatt feil. Og pressen kan ikke erstatte uavhengig gransking med redaksjonell narrativkontroll.

Dersom babyolje og en våtserviett kan presenteres som seksuelt relevante funn i en menneskehandelssak, må Shadas egne forklaringer om seksuelle overgrep og konteksten rundt hennes liv og død i offentlig omsorg vurderes med minst tilsvarende alvor.

Sannheten tåler ny gjennomgang. Hvis myndighetenes konklusjon er riktig, vil en uavhengig gransking styrke den. Hvis den er feil eller ufullstendig, er ny gransking nødvendig. I begge tilfeller er åpenhet bedre enn stempeling.

Kilder og referanser

- VG: Norske Shada (16) døde - så ble bilder av henne spredt på nettet.
<https://www.vg.no/spesial/2026/shada/1/>
- VG: Norske Shada (16): Lege påstår at hun ble drept - flere «bevis» var feil.
<https://www.vg.no/spesial/2026/shada/2/>
- VG: Legen Rodgeir Vinsrygg varslet om mulig drap på Shada (16) - sendte bilder av hennes døde kropp. <https://www.vg.no/spesial/2026/shada/3/>
- VG: Arvid Sjødin intervjuet om avdøde Shada (16): - Ingen vil ta i det.
<https://www.vg.no/spesial/2026/shada/4/>
- VG: Politiet fant video på Shadas telefon: - Har så lyst til å fortelle om det.
<https://www.vg.no/spesial/2026/shada/5/>
- VG: Shada (16) døde: Politiet erkjenner svikt - beklager til broren.
<https://www.vg.no/spesial/2026/shada/6/>
- Faktisk.no: De sier at Shada (16) ble utnyttet og drept - bevisene stemmer ikke. Publisert 30.05.2026.
- Faktisk.no: Falske påstander spres om Shada (16). Publisert 30.05.2026.
- Faktisk.no: Spredte at Shada (16) ble drept: - Jeg tror jo på den fortellingen. Publisert 2026.

- Nettavisen/Romerikes Blad: Politiet med klar advarsel: - Da burde alarmklokkene ringe. Vedlagt PDF, særlig s. 2-9.
- FBI intake: 50D-NY-3027571, 11/02/2020, EPSTEIN, JEFFREY; CHILD SEX TRAFFICKING. Vedlagt PDF, s. 1-3.
- Brønnøysundregistrene: Kong Christian Den Femtis Forening, org.nr. 927 076 918.
- Aftenposten: Moren etter EMD-dommen: - Nå kan jeg få ungen min tilbake. 18.11.2019. Omtaler Marius Reikerås som morens representant i Strand Lobben-saken.
- EMD/ECHR: Decision on admissibility concerning Norway. 14.09.2023. Oppsummerer 21 søknader mot Norge om barn tatt under offentlig omsorg og krenkelser i ni saker.
- Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM): Why Does the ECtHR Find Human Rights Violations in Cases Concerning the Norwegian Child Welfare Services. 2021/2022.
- Dagbladet: Norges mest omdiskuterte menneskerettighetsjurist kjemper på flere fronter. 27.04.2017. Brukt som balansepunkt for offentlig omtale av kontroverser rundt Reikerås.

Vedlegg A: Presisjonsmarkører for videre bruk

For å holde debatten juridisk og presseetisk forsvarlig anbefaler KC følgende språklige presisjonsmarkører:

- Bruk «kan indikere» når opplysningen er tvetydig.
- Bruk «bør undersøkes» når det finnes begrunnet mistanke, men ikke konklusjon.
- Bruk «det er påstått» når opplysningen kommer fra en part uten uavhengig verifikasjon.
- Unngå «beviser» med mindre beviset er direkte, etterprøvbart og tilstrekkelig.
- Unngå individuell skyldplassering uten dom, erkjennelse eller svært solid dokumentasjon.